

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

Iktatószám: V/12/2/2017.

Szaniszló Csaba úr

elnök

Apák az Igazságért Egyesület

E-mail: info@apakazigazsagert.org

Tárgy: a szülői elidegenítéssel kapcsolatos kérdések

Tisztelt Elnök Úr!

Elektronikus levelében foglalt megkeresésére hivatkozva az alábbiakról tájékoztatom.

1. A megkeresésben hivatkozott, az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet (a továbbiakban: Módszertani rendelet) 20/B. § (4) bekezdésére vonatkozóan nem áll rendelkezésre kommentár.

A Módszertani rendelet kifogásolt rendelkezését az egyes igazságügyi tárgyú miniszteri rendeleteknek az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló 21/2014. (III. 13.) KIM rendelet 22. §-a építette be. Mivel a rendelkezést a kodifikáció folyamata során nem vitatták a résztvevők, így az aktába nem került részletező indokolás annak szükségességét illetően.

A jogszabály előkészítése során egyedül az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet tett írásos javaslatot és észrevételt az egyes igazságügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításával kapcsolatban, ez azonban nem érinti az Egyesület által feltett kérdéseket.

Tájékoztatom, hogy a fenti jogszabályhely alaptörvény-ellenességének vizsgálatára az alkotmánybírárságról szóló 2011. évi CLI. törvény alapján az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.

2. A 2. pontban feltett kérdésével kapcsolatban tájékoztatom, hogy a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 48. §. 5. pontja alapján **„az emberi erőforrások minisztere a Kormány gyermekek és az ifjúság védelméért felelős tagja”**. A Korm. rendelet 54. § (1) bekezdése értelmében **„a miniszter a gyermekek és az ifjúság védelméért való felelőssége keretében előkészíti a gyermekek védelmére és a gyámügyre vonatkozó jogszabályokat”**.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 1997. évi XXXI. törvény 6. § (5a) bekezdése szerint **„A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a védelme érdekében eljáró szakemberek - különösen a gyermek bántalmazásának felismerése és megszüntetése érdekében - egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el”**.

Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 89. § (1) és (7) bekezdése értelmében **„az elnökség az igazságügyi szakértői tevékenység egységes és magas színvonalú ellátása érdekében módszertani levelet ad ki”**. **„Az elnökség nem adhat ki módszertani levelet olyan szakterületen, amelyen az egészségügyért felelős miniszter vagy annak irányítása, felügyelete alatt működő szervezet külön jogszabály alapján módszertani levél kiadására jogosult”**.

A vizsgálati és terápiás eljárási rendek kidolgozásának, szerkesztésének, valamint az ezeket érintő szakmai egyeztetések lefolytatásának egységes szabályairól szóló 18/2013. (III. 5.) EMMI rendelet 6. § (1) bekezdés a) pontja alapján **„az egészségügyi szakmai irányelv kidolgozásának kezdeményezésére az egészségügyért felelős miniszter jogosult”**.

Fentiekre tekintettel **a szülői elidegenítés vizsgálhatóvá tételével kapcsolatosan tájékoztatom, hogy arra vonatkozóan hatáskörrel az Emberi Erőforrások Minisztériuma rendelkezik**. A klinikai- és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermekszakpszichológiai vizsgálatokra vonatkozóan jelenleg nincs megfelelő módszertani levél hatályban.

3. Tájékoztatom továbbá, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott **„Módszertani útmutató – A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan”** a következő fogalmakat nevesíti az érzelmi veszélyeztetéssel kapcsolatban: a gyermek veszélyeztetése, a veszélyeztetettség, elhanyagolás, gyermekbántalmazás, valamint ismerteti a WHO rossz bánásmódra vonatkozó definícióját. A módszertani útmutató az alábbi internetes forráson keresztül érhető el: http://www.kormany.hu/download/c/72/b0000/modszertani_utm_bantalmazas_megelozes_2.pdf#!DocumentBrowse

A megkeresésben feltett kérdés azonban büntetőjogi relevanciával is bír, így ezzel a kérdéssel kapcsolatban a magyar büntetőjogi szabályozásról – a Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára (HVG Orac), Btk. Nagykommentár (Opten), valamint az elérhető joggyakorlat alapján – az alábbi tájékoztatás adható. Magyarország Alaptörvénye

Szabadság és Felelősség fejezetének XVI. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 208. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy - ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él -, aki e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A **(2) bekezdés** szerint, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, illetve züllött életmód folytatására rábír vagy rábírn törekszik, bűncselekmény elkövetéséhez felajánl.

Vagyis a gyermeknek joga van ahhoz, hogy érzelmileg kiegyensúlyozott felnőtté váljon, így védelmet kell nyújtani számára a vele közös háztartásban élő, nevelésére, gondozására köteles személyek megfélemlítése, megalázása ellen.

A **Btk. 208. § (1) bekezdése** értelmében a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődésének veszélyeztetése minősül bűncselekménynek. A bűncselekménynek csak speciális alanyai lehetnek: a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy (pl. szülő, gyám), továbbá a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy gyám élettársa, és a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülő is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él.

A bűncselekmény elkövetési magatartása a súlyos kötelességszegés, amely leggyakrabban mulasztás következménye. A bűncselekmény eredménye a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi, érzelmi fejlődésének veszélyeztetése, amelyet a súlyos kötelességszegés általában magában rejt. Az elkövetési magatartás rendszerint több szempontból veszélyezteti a kiskorú fejlődését, ez természetszerű (pl. a testi fejlődés veszélyeztetése kisebb gyermekek esetében tipikusan összekapcsolódik az érzelmi, értelmi fejlődés veszélyeztetésével). Az adott ügy összes körülményének figyelembe vételével, a sértett kiskorú személyiségét, életkorát, stb. elemezve kell elbírálni, hogy a veszélyeztetési deliktum megvalósult-e.

Az érzelmi fejlődés a kiskorúnak azt a jogát jelenti, hogy érzelmileg kiegyensúlyozott felnőtté váljon. A kiskorú érzelmi fejlődésének a veszélyeztetéséről van szó, ha a súlyos kötelességszegés olyan közvetlen ráhatást gyakorol a kiskorúra, vagy olyan körülményeket teremt a számára, amelyek konkrétan akadályozzák a kiskorú testi adottságainak, értelmi képességének, az erkölcsi normákhoz való helyes viszonyának kibontakozását, illetve az ezeket elősegítő környezeti tényezők hatásának érvényesülését.

A **Btk. 208. § (2) bekezdés** szerinti magatartások elsősorban a kiskorú erkölcsi fejlődését veszélyeztetik. A nagyobb gyermekeknél az értelmi fejlődés veszélyeztetése mellett egyre inkább előtérbe kerül az erkölcsi fejlődés veszélyeztetése. Ez utóbbi feltételezi, hogy a kiskorú személyisége már elért bizonyos fejlettségi fokot.

Az elkövető az, aki a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, vagy züllött életmód folytatására való rábír, rábírnai törekszik, a bűncselekmény elkövetéséhez felajánl.

A züllött életmód folytatása huzamosabb időn át tartó és erkölcsileg súlyosan kifogásolható életvitel, pl. rendszeres csavargás, koldulás, italozó életmód, stb. (BH1985. 51). Az ilyen életvitel a passzív alany erkölcsi fejlődésének tényleges károsodására mutat (s nem csak annak veszélyére). A joggyakorlat szerint az üzletszerű kéjlegés (új megnevezéssel: prostitúció) is ebbe a körbe tartozik, azonban megemlítendő, hogy a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúcióra való rábírása a törvény szerint már külön tényállás alapján (prostitúció elősegítése) lesz büntetendő.

Vagyis a kiskorú erkölcsi fejlődésének veszélyeztetése annak okozását jelenti, hogy a kiskorú erkölcsi normákhoz való viszonyában, a társadalomba való normális beilleszkedésében zavar keletkezik. Ezt eredményezheti például a kiskorú előtti trágár beszéd, a jelenlétében elkövetett bűncselekmény, szexuális jellegű cselekmények, vagy ittas állapotban a családtagok bántalmazása.

Megjegyzem továbbá, hogy a szülők megromlott házassága, az elmérgesedett kapcsolat **önmagában** véve nevelési kötelességszegésnek nem tekinthető, nem alapozza meg a kiskorú veszélyeztetése büntetvény megállapíthatóságát. A szülők jó viszonyának a megtartása a gyermek érdekében ugyan elvárható, de jogi kötelességgé nem tehető (EBH 2006.1491).

Kérjük tájékoztatásunk szíves elfogadását.

Budapest, 2017. február 8.

Tisztelettel:

